

A TORDAI SZFINX ROVÁSFELIRATA

Révész Péter a Nebraskai egyetem professzora 2024. január. 13.-án email üzenetben tette közzé az alábbiakat, kivonatossan:

»Kedves Barátaim!

Magyarul olvasható egy harmadik századi tordai szfinx bronzszobor talapzatán található felirat. Sajnos a bronzszobrot ellopták az 1848–49-es szabadságharc alatt Kemény József gróf magángyűjteményéből. Szomorú, hogy a szerencsétlenül járt grófot még azzal is meggyanúsították, hogy a szobor nem is létezett, hanem annak rajzát ő hamisította... A szoborról és a rajta lévő feliratról pontos rajzott közölt egy német lap, még az 1848-as forradalom előtt. Ez alapján tudtam lefordítani, mint ősmagyar szöveget. A fordítást elfogadta és közölte a neves *Mediterranea Archeology and Archeometry* szaklap (az email megadva).

A 19. század elején se Kemény József gróf, se senki más nem tudhatta az ősmagyar nyelvnek a mai nyelvészek által valószínűsíthető formuláját. Továbbá nem tudhatta a görög betű archaikus formáját, amit a felirat használ. Többek között már ezért sem lehetett hamisítvány. Az alábbi 6 perces videó megmagyarázza a fordítást és hogy hogyan kerülhetett a szfinx Tordára. A videó angol nyelvű: (<https://www.youtube.com/watch?v=Ynf-qiV8LA>), de a magyar felirat is beállítható...

Kérem adják tovább ezt a hírt, és ha van kérdésük, akkor hagyjanak hozzászólásokat angol nyelven a videó alatt, hogy mindenki részt tudjon venni a kérdések megvitatásában.

Köszönettel:

Révész Péter«

Nos a videót akkor én is végignéztem, de különös érdeklődést nem keltett bennem a szerző görög betűs magyaros hangzású olvasata.

Viszont a professzor úr tavaly december 16-án közzétett legújabb, most már 34 perces videójában, (<https://www.youtube.com/watch?v=fg3UKKWZ9k0>) a tordai szfinx megfejtését már 3–7. századi magyar feliratok megfejtésével is igazolja.

Nos, nekem már ennyi elég is volt, hogy érdeklődésemet felkeltse, mert nem csak előttem, de néhány elhivatott tudósunk előtt is régóta ismert tény, hogy a magyarok jóval korábban is éltek a Kárpát-medencében.

Régóta foglalkozom az ősi szkíta-, hun-, avar-, és más, ómagyar rovásfeliratok megfejtésével, így érdekelten végéig is néztem a videót, mert ismereteim birtokában most már a 3. századi tordai felirat ugyancsak „beszédese” lett! Hamarjában le is skicceltem a felirat jelsorát, némelyik alá írva, annak már ómagyar hangjelét is. Egyelőre mégis félre tettem azzal (más írással foglalkoztam), hogy majd később alkalmas időpontban tüzetesebben megvizsgálom betűjeleit, hogy azok azonosíthatók-e az általam feltárt és megismert: egy és kéthangú egy-szótagú ómagyar gyökhangzókkal, a gyökjelekkel?

Jelen írásomban nincs is más szándékom, minthogy a félretett tordai szfinx olvasatára megkíséreljek egy más ómagyar olvasatot adni, ezért visszatérek esetenként a 2024.-i videóra is.

Kivonatossan az utóbbi ismertetésből:

»Előzetesen térképen megjelölve (Torda, Delhfi, Knosszos, Giza, Pazirik, Indiában az Asóka oszlopok), hogy az ókori kultúrákban a szfinxek és a szfinx szerű lények elterjedtek voltak. A tordai (potaissai) szfinxet a római Dácia tartományban találták. A szárnyas szfinxnek női arca van, oszlopon áll és talapzatán körbe felirat látható.

Kezdetben a feliratát hamisítványnak hitték, mivel írását több ábécé keverékének vélték. Nicolae Vlassa román régész elfogadta hitelesnek a feliratot, mert azon felismerte a görög ábécé betűit. Az ókori írástudók gyakran használták a tükrözést a fordított olvasási irány jelzésére. Az eredeti utáni képen a felirat betűi át vannak rendezve, így balról-jobbra haladva olvashatjuk őket.

A következő ábrán a betűk eredeti, fordított és tükrözött állása látható, lásd a videóban.

A felirat olvashatósága érdekében a szerző kitér a Dipylon váza feliratára, melyen a legrégebbi görög ábécé látható. Számos archaikus betűformája van, amelyek különböznek a modern görög ábécétől. A potaissa szfinx felirathoz hasonlóan ezen is tükrözött a felirat, jobbról balra olvasható. A tordai feliraton is a Dipylon ábécéhez hasonló archaikus betűformák vannak.

Átmásoltam (engedélyt is kérek rá) és megszámoztam a szerző táblázatba foglalt görög ábécé hangértékeivel azonosított feliratjeleit, melyeket összeolvasva egy ősmagyar szöveget kapott, ami magyar nyelven azt jelenti: „íme, imádd, itt a szent oroszlán.” (Ez volt a 2023-as cikkemben)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
	I	M	A	(w)	I	M	A	T	I	Θ	I	E	P	E	Σ	A	P	Σ	Λ	A	N
Proto magyar hangja:	i:	m	a	(w)	i:	m	a:	d/t	i/i	t/h	i	e	r	e:	s	a	r	s	l	a	n
Hangzósítva:	*ima				*(w)ima:d			*-ti	*it					*hiere:s						*arslan	
Mai nyelvünk szerint:	íme				imád			-d	itt					híres(?)						oroszlán	

A felirat daktilus métert és alliterációt alkalmazó vers, amely eredetiben is hangozhatott:

„Ima wimati it hieres arslán”«

Előljáróban röviden ennyit Révész Péter prof. úr videó írásából, akiről magyar identitása révén mindenképpen el kell mondani, hogy úttörő módon, a mai magyar elhivatottak helyett is, elkötelezetten kutatja *ősi írásunk* ókori déli emlékeit, eredetihelyét!

A továbbiak során a tordai szfinx feliratának olvasatára tennék javaslatot, a keleti-európai, közép-ázsiai és más Kárpát-medencei rovás emlékek alapján feltárt és igazolt *ómagyar rovásjel és írásrendszer* alapján. [Nem részletezem az ómagyar rovásjelek fokozatos feltárását egységes jelölését, a magyar nyelven alapuló írásszabályai leírását. Ezek részletei írásaimban a (magyarostortenet.gportal.hu) weblapon, cím: „*Atírt ómagyar Don-rovások 1. rész.* (Delibeli, 2022) alapján megtalálható megjegyezve, hogy átírása még nem lezárt.]

A szfinx jobbról-balra tartó jelsorában (dr. Hosszú Gábor rovás karakterei alapján) az ómagyar (ó-m) szóló rovásjeleket (kék színnel) megjelöltem, a többiek is ó-m jelekből összevont ligatúrák lesznek.

И	4	Λ	∨	9	4	∫	9	9	∫	θ	∫	†	4	M	∫	4	M	∫	
20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Határozzuk meg először a szólónak látszó rovásjelek betűhangját:

- Az 1., 4. és 8. rovásjelet nem tartom szólónak, mert alakja lényegesen eltér a 15. század utáni ábécék ı (ü, ű) jelétől, aminek ómagyar megfelelője az 4, illetve ı (alakú rajzjel).
- A 2. és 5. jel a (ıv) rovásjel, a ıV betű. (Az ı-s mély, a ı²-s magas magánhangzóval harmonizáló, a ı³-as tükrözött rovásjel, a meghatározott rovásjel és ligatúra (...) -be tett **kisbetűvel**.)
- A 3., 6., 15. és 19. helyeken látható álló vagy előre dőlő rovásjelekkel meghatározható a feliratmásolat készítési ideje. A legkorábbi (15. század közepe utánra tehető) nyomtatott Nikolsburgi ábécében, és az azt megelőző avar,- szarmata,- kubáni rovásokban is látható az ilyen ı (a/á) jel. A felirat 4 (a/á) jele az 1598. évi Telegdi- és az utáni 17–19. századi ábécékben rögzült így. Ezzel egyúttal igazolható is, hogy a német lapban megjelent (1848 előtti) feliratmásolatot olyan egyén készítette, aki csak ezt az 4 (a/á) rovásjelet ismerte. (Az újabb-kori székely változatokban az 4 az A, az ı az Á betűt jelöl.) Megjegyzem, ha a 15. és 20. (a/á) jelek előre döntése tudatos, akkor jelentésük más lesz.
- A 7. jel sem az elsődleges székely, hanem az ó-m † (ı) jel, (lásd a D 3. Majak-3, Negauai avar sisak, Deszki Árpád-kori gyűrű) és más feliratokat.
- A 14. az ősi szkíta (szaka) Isszik felirat ó-m ∫ (ık³) jele, még a (8–10. századnak tartott Majak várerőd ligatúráiban és a szarmatának tartott ladánybenei edényen is látható. Alakját a rovás metszéshez igazodva az egyszerűbben kivitelezhető ∫ (ık³) vonalásra módosították.)
- A szobor talapzatán látható 20. jel ha szóló, akkor az ó-m И (ır) jel, ha nem ligatúra lesz, hagyjuk egyelőre függőben.

A további karakterek ó-m összevonások. Szükség szerint, nem csak a szövegbe illő változatot adom meg. (A rovásjelet és ligatúrát a sorvezetés szerint ábrázolom, betű/hang értékét balról-jobbra írom.)

- Az 1., 4. és 8. karakter vonalrészai nem egyformák, legrövidebb a középső vízszintes – (ır), az állók hosszabb-rövidebb (sz) jelek, sorolva lehetne az (sz-ır-sz) ligatúra. De a karakter állhat más ó-m jelekből is, mint az ı + ∫ (ıj-sz) vagy az ∫ + ı (sz-ıj³/ıj³-sz) jelek összevonása. Mindkét kiemelt szövegértő.

- A 9. szólónak látszó ó-m 0, O (²m) jel közepében a vízszintes – (¹r) jel látható, együtt az (²m-¹r). Az (²m) jel viszont gyakran rejtett elemeire bontva ligatúraként is értelmezhető, jelen esetben az C + – + O (²m-¹r-n³) összevonása.
- A 11. szólónak látszó székely ꞑ (p) jel valójában az ó-m ∃ (p³) későbbi átszerkesztett változata. A feliratban látható ó-m karakter egymás alatti mellékjeleit az összevonásban lévő λ + √ + 1 (¹j-¹r-¹t) jelek adják meg.
- A 12. és 16. tükrözött 9 alak rovás karakterként az C + | (sz-n³) és (sz-e/o) ligatúra is lehet.
- A 15. és 19. 4 (a/á) jelek a szobor- és az alatta lévő feliratmásolaton előredőlnék, így felmerülhet azok (sz-irányú) \a/á\, sz/a/á/, azaz (sz-a/á) kapcsolatként való értelmezése (az sz is rovásjel).
- A 17. jelnek kétféle másolata van. A szifnx talapzatán lévő az ó-m ì (i) és a tükrözött (²l³-sz) összevonva a közös fővonalú (²l³-sz-i) karakter, az -i- alatt az -l- mellékjele látszik. (Az \ (²l) rovásjel nézete jobbról sorolva.) A másik \ alakú ha szövegértő, akkor az a fejen álló √ (¹j³*) jel előre döntött \ ¹j³*\ /¹j³*-sz/sz, azaz a (¹j³-sz) kapcsolatként jelenti. (a fejre állított *-l jelölve, az előre döntött sz/sz/ = sz).
- A 18. karakter alakja hasonlít az ó-m Λ (²s) jelhez, belsejében alul befelé ferdén, rövid (¹r) jel látható. Értő olvasata az (²s-¹r), de részeit összevonva az (sz-²s-¹r) is megfelelhet.
- A 20. ∩ alakú jegy az ∩ + ∫ (¹r-¹k³) összevonása, a másik ∩ változat a | + ∩ (²k-sz) és az | + ∩ (¹r-sz) ligatúrát is jelentheti.

A meghatározott rovásjel és ligatúra változatok alapján az alábbi betűsor írható fel balról-jobbra:

[SZ-(¹J³/¹L³-SZ)] ¹V (A/Á) (²J-SZ) ¹V (A/Á) I [SZ-(¹J³/¹L³-SZ)] (²M-¹R-N³) (²J-SZ) (¹J-¹R-¹T)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

(SZ-E/O) (¹J-¹R-¹T) ¹K³ (sz-A/Á) (SZ-N³) (²L³-SZ-I) (²S-¹R) (sz-A/Á) (¹R-SZ) vagy (²K-SZ)

12 13 14 15 16 17 18 19 20 20

Az egy és kéthangú egy-szótagú gyökjelek hangzósítva:

ásZ Já/SZo/V/A Jö/SZ oV/Á I/ásZ aL/SZo/M uR Ne É/Je SZo/J ár/Ta/SZ E/J uR/át Ki/osz/A
SZü/N éL SZá/Ia Si/R szo/A Ro/SZ vagy Ké/SZ

Mai nyelvünk és helyesírásunk szerint:

Állsz gyászolva, jössz óvná, jász alszom, úr ne éje szólj ártasz, ej urát kiossza szünt, él szája, sírt szója rossz! vagy kész?

Magyarázatul: Czuczor Gergely – Fogarasi János: A magyar nyelv értelmező szótára I–IV. Pest, 1862–1874.

- JÁSZ (2) tájszó, lásd GYÁSZ fn. Tájszokásilag jász, s eredetére nézve talán jaj-ász; siránkozás, jajgatás. Némelyek a jász nemzeti névtől származtatják.
- Ó (1)... e rövid szócska nyelvünkben, ige és melléknév is... t. i. magát valamitől óni. Az ó igeének, mint távollétet jelentőnek o gyökéből származik az old, régiesen ovd, amint a régi Halotti Beszéd használja.
- JÁSZ (1) (i-ász vagy í-ász, vagy ij-ász) fn. 1) Szélesebb értelemben jelent oly embert vagy vitézt, ki íjjal bánik, íjjal lödöz. 2) Szoros értelemben a magyar nemzetnek egyik különös ága, mely régi időkben, mint ügyes nyilazó, tüntette ki magát.
- I Az éles vagy /legmagasabb hangúak/ közé tartozik... Fölcseréltetik j betűvel is. Néha könnyebb ejtés véget, mint: SZá/Ia > szája.
- SZÓ fn. 2) Szorosabb ért. emberi hang, mint olyan, elvontan véve... a) Midőn szó alatt csupán beszédrészt értünk, akkor többese szók, tárgyesete szót, /személy ragozva:/ szóm, szód, szója.

Elfogadásra ezt az archaikus magyar nyelvű szöveget ajánlom. Természetesen az itt látható egyes feliratrészeket alkotó gyökök alapjelentése nyelvünkben más magánhangzóval más, eltérő jelentésű is lehet. Lásd: Já/SZ ~ iJ/ásZ; I/ásZ ~ I/ász; uR/át ~ ár/T; osz/A ~ szo/A ~ szója. Akár be is helyettesíthető a 20. Ro/SZ karakter helyett a Ké/SZ?, vagy a 17. éL SZá/Ia helyett (¹J³-sz) ~ szá/J, A tárgyesetben lévő szünt alatt az elhunytat kell érteni. Az óvná (feltételes mód, tárgyias igerag. 1. sz. 3. szem.)

Nem volt céloom (talán még egy lehetséges) hasonló más olvasat.

Végül is ez az archaikus magyar nyelvű sírszöveg egy elhunyt feleség, úrnő emlékére állított szfinx által őrzött síremléken látható. Aki a sírfeliratot olvasni nem tudta az is láthatta, hogy a sírban nő alszik, kinek álmát az oroszlán őrzi!

Talán arra is lenne magyarázat, hogy ura (aki magyarul írni-olvasni tudó és beszélő), miért más kultúrában divatos szfinxet tettetett asszonya sírjára? Én azt gondolom, hogy a Tordán eltemetett Délről vagy a nem távoli Fekete tengerparti görög kultúrkörből származhatott, aki előtt ura, ily szokatlan módon, szfinx-el tisztelgett!

Ha ez így elfogadható, akkor a kérdés már csak az, ki lehetett aki megtehetette, hogy egy szfinx-el díszített síremléket állítson. A feliratban erre van is utalás az egy-szótagú két eltérő hangú iJ/ásSZ és I/ásSZ szó révén. A korabeli íjjász közkatona, úgy gondolom nem jöhet szóba. Marad tehát a „jász”, a jász néprészünkhöz tartozó, aki gazdagsága-, politikai-, katonai hatalma révén megtehetette egy ilyen díszsír felállítását.

Eme római korú néprészünk igazolására pedig két kiváló írás is segítségül hívható, nevezetesen: Dr. Horvát István:⁴ *Értekezések* és Dr. Szombathy Ignác: *Kútfőtöredékek* című műve.⁵

Horvát az 1. §-ban ezt írja: „*Első Értekezésünk a' körül foglalatoskodott, hogy a' Jász Nép Magyar Nyelvet beszélő Nemzet volt, és e' vitéz Nemzet Neve szóról szóra Nyilazót jelentett 's jelent.*”

Szombathy hitvallásában leírja, hogy régi (latin és görög) történetírók egykorú kútfőtöredékeit magyarra fordítva, öt évszázadon keresztül nyomozza a jászok történetét az Azovi- és Fekete tengeri kezdetektől a Tiszáig, felkutatva a magyarságra vonatkozó történelmi, földrajzi, (*népisme*) (a zárójelben az eredeti alak) és nyelvészet megállapításokat. (Megjegyzem a 83–90. oldalon 15 ókori szerzőt nevez meg forrásul!)

„Krisztus idején tehát már három csoportban laktak a jászok: a Donnál a *jász maták*, a Fekete tengernél a *sarmat jászok* (iazyses sarmatae), a Tiszánál a független *átköltözött jászok* (iazyses metanastae). Akiket a rómaiak minthogy a *sarmat* birodalomból jöttek és a *sarmat jászokkal* tovább is közlekedésben maradtak, általában szintén *sarmatáknak* (sarmatae) vagy egyszerűen *jászoknak* (iazyses) szokták neveztetni. Úgy látszik, a jászok nem tiltakoztak legalább kezdetben a *sarmata* nevezet ellen, mert így a rómaiak előtt úgy tűntek fel, mint a nagy hódító *sarmaták* kiegészítő részei, ezért nem merték a rómaiak őket irtó háborúkkal zaklatni, félvén a nagy *sarmat* hatalomtól.” (i. m.106.)

Magyar nyelvükre valljon a 65. oldal fordítása: „116. Meglátván a császárt a magas (földhányaton), ki hozzájuk szelíd beszédet intézni kívánt, hogy jövőjük iránt őket nyugtassa, valaki azok közül iszonyú dühre fakadva saruját a császári székhez dobván, felkiáltott: „*marha, marha!*” mi náluk csatajel.²⁵) Amn. Marcellus XIX. 11. (Ezt csatajelnek gondolta a magyarul nem tudó tudósító, mivel a tömeg ezután rárontott a császárra). „A régi írók által „*iazyses metanastae*” néven említett „*átköltözött jászok*” Magyarország közép (*tereit*) négyszáz évig laktak (Kr. u. 378-ig) és aztán a hun birodalomba olvadtak be.” (Előszó)

Talán ennyi elfogadható a 2. századi magyar nyelvű, jász nemzetiségű szkíta utódok igazolására.

2026. 01. 11.

Delibeli József
okl. építőmérnök (magánkutató)

Megszoktam jegyezni, hogy írásom nem tudományos igényű, elsősorban ismeretterjesztésre szánom. Az előforduló hibákért, elírásért, tudatlanságból eredő pontatlanságért elnézést kérek.

4. <https://hu.scribd.com/doc/153741642/Horvat-Istvan-dr-A-Jaszokrol-mint-Toxatokrol-Ionokrol-Pannonokrol-Pelasgusokrol-Paeonokrol-es-Hellenekrol-1830#scribd>

5. Dr. Szombathy Ignác: *Kultúrtöredékek/a magyarok történelme/jász korszakához*. (kr. e. 112-378 kr. u.) Győr, 1875. <https://books.google.ro/books?id=RMoYAAAAYAAJ&printsec=frotcover&chl=hu#v=onepage&sq&f=false>